



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 395/2011-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť R. O., P., toho času vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 17/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. O. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. apríla 2011 doručená sťažnosť R. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 17/2011.

Sťažnosť bola doplnená podaním sťažovateľa napísaným vlastnoručne v anglickom jazyku z 8. augusta 2011 doručeným ústavnému súdu 15. augusta 2011.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 1. marca 2011 okresný súd rozhodoval o jeho žiadosti o prepustenie z väzby ako obžalovaného „*pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b, c, d, ods. 4 písm. c) Trestného zákona*“. Okresný súd jeho žiadosť zamietol s tým, že u neho trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku a zároveň neprijal jeho sľub.

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 T 116/2009 z 1. marca 2011 podal sťažovateľ na krajskom súde sťažnosť, ktorý jeho sťažnosť zamietol uznesením zo 14. marca 2011 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 17/2011.

Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd a ani krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti „*vôbec nepoznali odôvodnenie mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Súdu bolo zrejmé, že sa jedná o žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu len z úvodu, a to z názvu žiadosti o prepustenie z väzby a prvotného obsahu. Samotné odôvodnenie žiadosti a dokonca aj jej doplnenie však bolo napísané v mojom rodnom jazyku I...*

K tomuto som sa ani nemohol vyjadriť, nakoľko na pojednávaní nebol prítomný tlmočník z tohto jazyka. Súd sa riadnym spôsobom neoboznámil s mojou žiadosťou, nakoľko bez tohto nie je možné riadne a zákonným spôsobom rozhodnúť o väzbe. Je predsa podstatnou náležitosťou zistiť, či sa v odôvodnení nenachádza tak relevantná a dôležitá skutočnosť, ktorá by sama o sebe alebo v spojení s ďalšími skutočnosťami odôvodňovala moje prepustenie z väzby na slobodu...“, čím bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Okrem toho, „*Kedže súd nerozumel dôvodovej časti mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nemohol riadne a zákonným spôsobom rozhodnúť o zákonnosti môjho pozbavenia slobody. Toto porušenie sa takisto týka čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru...“.*

Zároveň sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd ustanovil za advokáta JUDr. S. J., B., a v závere navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Základné právo zaručené v čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo zaručené v čl. 5 ods. 4 a v čl. 6 ods. 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd týkajúce sa rozhodovania o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby bolo postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009 a Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 17/2011 porušené.

Základné právo zaručené v čl. 6 ods. 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd týkajúce sa rozhodovania o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby bolo postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009 a Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 17/2011 porušené.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 1. 3. 2011, sp. zn. 1 T 116/2009 a Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 03. 2011 so sp. zn. 4 Tos 17/2011 sa zrušuje.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúmal, či dôvody

uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. IV. ÚS 144/03, II. ÚS 291/2010).

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru písm. e) každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

Sťažovateľ namieta v konaní pred ústavným súdom porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru iba v súvislosti s tým, že okresný súd a ani krajský súd pri rozhodovaní „*vôbec nepoznali odôvodnenie mojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Súdu bolo zrejmé, že sa jedná o žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu len z úvodu, a to z názvu žiadosti o prepustenie z väzby a prvotného obsahu. Samotné odôvodnenie žiadosti a dokonca aj jej doplnenie však bolo napísané v mojom rodnom jazyku I...*

K tomuto som sa ani nemohol vyjadriť, nakoľko na pojednávaní nebol prítomný tlmočník z tohto jazyka. Súd sa riadnym spôsobom neoboznámil s mojou žiadosťou...“.

Vychádzajúc zo sťažnosti sa preto ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal najprv otázkou, či obsah napádaného uznesenia krajského súdu opodstatňuje možnosť prijatia sťažnosti na ďalšie konanie a či účinky výkonu právomoci krajského súdu sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľom označených základných práv. V sťažovateľovej veci bola sporná otázka zákonnosti postupu okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd rozhodol o jeho sťažnosti, hoci nepoznal jeho argumenty proti ponechaniu vo väzbe, pretože žiadosť bola napísaná v jeho rodnom jazyku, a na pojednávaní nebol prítomný tlmočník, čím boli porušené jeho označené práva podľa ústavy a dohovoru.

Ústavný súd si preto pre účely preverenia týchto námietok vyžiadal spisy z okresného súdu a krajského súdu a tiež ich vyjadrenia k veci a v tomto kontexte posudzoval konanie pred všeobecnými súdmi ako jeden celok.

Ústavný súd zo spisových materiálov zistil, že prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave podal na okresnom súde obžalobu v trestnej veci sťažovateľa (štátneho občana N.) „*pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b, c, d, ods. 4 písm. c) Trestného zákona“.*

Okresný súd 2. novembra 2009 na základe žiadosti jeho obhajcu pribral do konania tlmočníka z jazyka i. do jazyka slovenského a naopak (č. l. 227).

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky 10. novembra 2009 okresnému súdu oznámilo, že jediným úradným jazykom v tejto republike je anglický jazyk.

Na hlavnom pojednávaní konanom 13. decembra 2010 sťažovateľ vyhlásil, že anglickému jazyku dostatočne nerozumie, a preto žiada pribrať tlmočníka z jazyka i.. Podaním z 20. decembra 2010 sťažovateľ okresnému súdu oznámil, že v jeho štáte sú až tri úradné jazyky (jeden z nich je jazyk i.) a anglickým jazykom hovoria iba občania, ktorí sa vzdelávajú na vysokých školách.

Dňa 5. januára 2011 podal sťažovateľ žiadosť o prepustenie z väzby vo svojom materinskom jazyku (č. l. 358 až č. l. 362 spisu).

Na hlavnom pojednávaní konanom 1. marca 2011 za účasti sťažovateľa sudca prostredníctvom tlmočníka z anglického jazyka dopytom na sťažovateľa zisťoval, kto mu napísal žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v slovenskom jazyku. Sťažovateľ odpovedal, že on, pričom bol inšpirovaný inými žiadosťami a pomáhali mu aj iní spoluväzni (č. l. 368).

Okresný súd jeho žiadosť potom zamietol. Dňa 8. marca 2011 podal obhajca sťažovateľa sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu v slovenskom jazyku, o ktorej rozhodol krajský súd tak, že ju tiež zamietol.

1. Sťažovateľ sa na ústavnom súde dovoľával vyslovenia porušenia svojho práva na bezplatnú pomoc tlmočníka podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru v súvislosti s tým, že „*na pojednávaní nebol prítomný tlmočník z jazyka I.*“, ktorý je podľa neho úradným jazykom v N.

Z obsahu spisu ústavný súd zistil, že okresný súd pribral na základe požiadavky obhajcu sťažovateľa do konania tlmočníka z jazyka i., ale v konaní bolo zabezpečené aj tlmočenie z jazyka anglického a naopak, ktorý je jediným úradným jazykom v N.

Tak to bolo aj na hlavnom pojednávaní konanom 1. marca 2001, kde bol prítomný tlmočník z jazyka anglického. Ústavný súd pritom zobral do úvahy aj skoršie vyjadrenia sťažovateľa o tom, že ovláda anglický jazyk (slovom a písmom) a súhlasil, aby mu tlmočil v tomto konaní tlmočník ovládajúci tento jazyk (č. l. 401 spisu). Tento názor plne korešponduje aj s informáciou Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky z 10. novembra 2009 po predchádzajúcom dožiadaní „*na Zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky v A.*“ (č. l. 240 spisu) pre potreby krajského súdu, v ktorej je uvedené, že jediným úradným jazykom v N. je anglický jazyk a potvrdzuje to aj skutočnosť, že aj v druhom konaní vedenom proti sťažovateľovi „*o zanedbanie povinnej výživy*“ vedenom na Okresnom súde Poprad sťažovateľ súhlasil s tlmočníkom z anglického jazyka, kde tiež vyhlásil, že tento jazyk dobre ovláda.

Aj z priebehu tohto konania na okresnom súde vyplýva, že sťažovateľ ovláda anglický jazyk, o čom svedčí nielen jeho podanie na ústavnom súde z 8. augusta 2011, ale aj jeho častá písomná komunikácia v tomto jazyku na všeobecných súdoch. Dokonca sťažovateľ čiastočne rozumel aj slovenskému jazyku, v ktorom sa tiež písomne vyjadroval k veci.

Ústavný súd k tomu poznamenáva, že uvedené právo nie je absolútne a neznamená, že všetky písomné dôkazy, resp. celý dôkazný materiál alebo oficiálne dokumenty majú byť preložené do jazyka, ktorému obvinený rozumie. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti vo veci *Kamasinski c. Rakúsko* (rozhodnutie z 19. decembra 1989, *Annuaire*, č. 168) konštatoval, že tlmočenie musí umožniť obvinenému vedieť, z čoho je obvinený, a brániť sa proti tomu, najmä predniesť pred súdom vlastnú verziu udalosti. Právo na bezplatnú pomoc tlmočníka nevyžaduje písomný preklad všetkých dokumentov predkladaných na súde alebo tých, ktoré sa nachádzajú vo vyšetrovacom spise. V niektorých prípadoch však na požiadanie obvineného by mal byť takýto písomný preklad

zabezpečený. Čo sa týka tlmočenia priamo na súdnom konaní, nie je nevyhnutné, aby bolo simultánne, ba ani doslovné. Stačí, aby bolo následné a syntetické. Dokonca nemusí byť písomne a doslovne preložený ani rozsudok súdu, ak tento bol dostatočne odôvodnený pri jeho ústnom výroku na súdnom pojednávaní (obdobne napr. I. ÚS 257/2010).

Po preskúmaní týchto námietok sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že sú neopodstatnené a v trestnom konaní nebolo porušené jeho právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru, keďže išlo len v tejto otázke o cielenú obštrukciu sťažovateľa, aby mohol sťažiť rozhodovanie súdov o jeho obžalobe.

2. Sťažovateľ tiež namietal, že krajský súd porušil jeho základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, pretože súdy vôbec nepoznali odôvodnenie jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 5 a čl. 5 ods. 4 dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom na jej „zákonnosť“, pričom požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (pozri III. ÚS 38/01, III. ÚS 79/02 a III. ÚS 135/04).

Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru i čl. 17 ods. 5 ústavy je poskytnutie práva osobám, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, spočívajúceho v možnosti súdnej kontroly rozhodnutí a opatrení, na základe ktorých bol zásah do ich osobnej slobody vykonaný. Medzi záruky, ktoré garantujú tieto články, nepochybne patrí aj právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti

prítom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09).

V predmetnej veci je podstatná otázka, či a do akej miery mohol krajský súd uvedeným postupom a následným rozhodnutím porušiť označené práva sťažovateľa, ak samotný sťažovateľ počas hlavného pojednávania konaného 1. marca 2011 (teda ešte pred rozhodnutím okresného súdu o jeho žiadosti o prepustenie z väzby) nevzniesol v tomto smere žiadne konkrétne námietky k jeho postupu. Tieto námietky nevzniesol ani jeho obhajca, ktorý ich predniesol až v sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní námietok sťažovateľa konštatuje, že krajský súd sa k námietkam sťažovateľa, ktoré predniesol aj v konaní pred ústavným súdom, vyjadril dostatočne a zrozumiteľne, a to tak, že *„okresný súd postupoval v súlade so zákonom, keď ešte pred rozhodnutím o písomnej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu bolo umožnené obžalovanému na hlavnom pojednávaní dostatočne sa ústne vyjadriť k tejto žiadosti a to za prítomnosti tlmočníčky z anglického jazyka. Obžalovanému teda nebola odopretá možnosť v úradnom jazyku N., ktorému aj rozumie, ústne uviesť všetky argumenty a dôvody pre svoje prepustenie z väzby na slobodu. Krajský súd v tomto smere poskytnutú tlmočnicu pomoc na hlavnom pojednávaní považoval za primeranú a z tohto pohľadu nedošlo ani k porušeniu článku 6 odsek 3 Dohovoru...“*, ale najmä *„sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že aj v tomto štádiu trestného konania dôvody tzv. útekovej a preventívnej väzby u obžalovaného R. O. v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/, c/ Tr. por. nepochybne pretrvávajú“*, čo tiež riadne odôvodnil vo svojom rozhodnutí.

Rozhodnutie krajského súdu najmä k dôvodom trvania väzby je teda presvedčivé a neexistuje žiadny relevantný dôvod na korekciu alebo zmenu rozhodnutia všeobecných súdov. Sťažovateľovi nebolo v konečnom dôsledku odopreté právo predložiť svoje argumenty proti ponechaniu vo väzbe na hlavnom pojednávaní, len toto právo riadne nevyužil. O správnosti rozhodovania okresného súdu a krajského súdu svedčí aj to, že sťažovateľ bol napokon právoplatne uznaný vinným zo spáchania trestného činu uvedeného v obžalobe.

Ústavný súd preto v závere konštatoval, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru a postupom všeobecných súdov (tak, ako to namietal sťažovateľ), nie je žiadna príčinná súvislosť.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2011